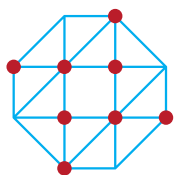
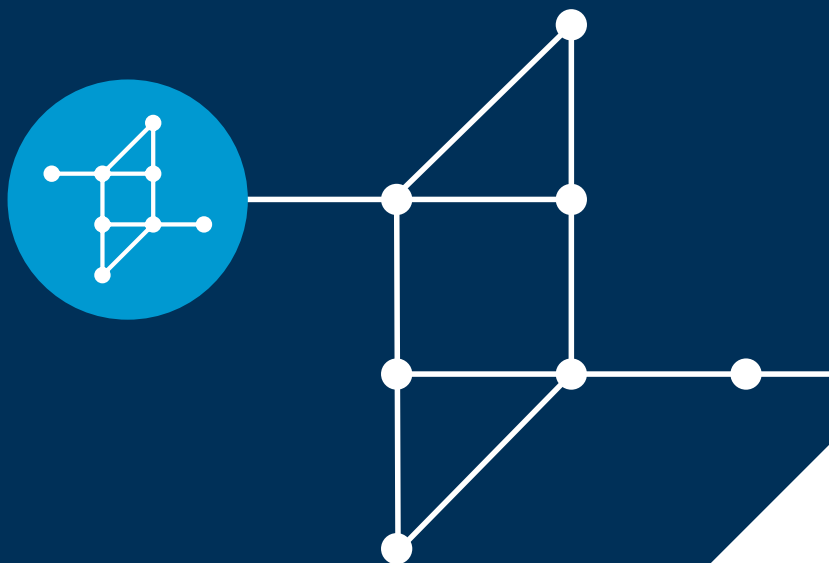

Goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Interviewprotocol kenniselicitation
bij innovaties

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Template

Element	Toelichting/vraag
Titel	Interviewprotocol kenniselicatie bij innovaties
Probleem/wens	<p>Wat was het probleem/vraagstuk/wens dat de aanleiding was voor het ontwikkelen van deze onderwijsinnovatie?</p> <p>Er wordt binnen Hogeschool Rotterdam (HR) veel geïnnoveerd en nieuwe kennis op gedaan. Echter, dit is zeer beperkt zichtbaar. Er is behoefte om de output, van de onderwijsinterventies (met onderwijsleertechnologie) van docenten die <u>WOLT</u>-projecten uitvoeren (Werkplaats Onderwijsleertechnologie), zichtbaar te maken om zo deze kennis binnen de organisatie te behouden en breed te kunnen inzetten. Omdat de opleidingen binnen de hogeschool praktisch georiënteerd zijn is het expliciteren van vaardigheden (en daaraan gekoppelde en benodigde kennis) van waarde.</p> <p>De voucheraanvragen van de WOLT liepen al een aantal jaren, maar er was een uitdaging om de output waardevol te laten zijn voor het onderwijs in brede zin. Iedereen komt tot andere output, andere taal, andere inzichten. Dit komt onder andere door het verschil in vocabulaire en context. De vraag is hoe je dat breed toegankelijk maakt.</p>
Oplossing/doel	<p>Hoe is de onderwijsinnovatie een oplossing voor het probleem, of wat is het doel van de onderwijsinnovatie?</p> <p>Het doel van deze evidence-informed manier van werken is om de latente kennis* en vaardigheden van (onder andere) docenten die hun onderwijs innoveren te expliciteren en dit vast te leggen in een informatiemodel en in didactische producten.</p> <p>Door middel van het interviewprotocol POInT (Practice Orientated Information Transfer) kan latente kennis en vaardigheden (fysieke en intellectuele vaardigheden) boven tafel worden gehaald en vorm krijgen in een informatieproduct of -model (lees: representatie van een mentaal model). Kennis over kennismanagement en cognitieve psychologie heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van die interviewtechniek. Het informatieproduct is de basis voor de stap naar een didactisch product (lieft vertaald naar breder toepasbaar, zodat anderen kunnen leren van de ontwikkelde vaardigheden en kennis). Een didactisch product kan beeldend of tekstueel worden vormgegeven. In een informatiemodel is bijvoorbeeld uitleg gegeven over een activerende werkvorm (conceptuele kennis) die heel specifiek voor de context van een vak of opleiding gemaakt is (toegepast door bijvoorbeeld docenten van de opleiding Finance en Control) en welke stappen je moet nemen om ermee te werken (procedurele kennis).</p>

Goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden.

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie met ICT

Auteurs

Hester Otter, Annemarie Sulman, Vera de Vries, Mirjam Winkelmolen (Avans).

Met dank aan Nico Boot, Sjieuwke Dankert, Thys de Haan, Jacob Hiemstra, Ysbrand Hoetjes, Hans Hummel, Hays Jukema, Marijke Leijdekkers, Ellemieke Sigtermans, Esther van der Stappen, Iwan Wopereis

Maart 2023

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden (2023). Goede voorbeelden van onderwijsinnovaties met ICT. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

Element	Toelichting/vraag
	<p>Het POInT-interviewprotocol omvat een aantal stappen om te komen van latente kennis en vaardigheden tot een didactisch product. De informatie, kennis en vaardigheid die een mentaal model vormen (omdat er een verbinding is tussen kennis en vaardigheden in een bepaalde structuur) worden tijdens interviews naar boven gehaald en geanalyseerd: "bij analyseren breng je de informatie naar buiten waarbij je het mentale model beschrijft". Informatie die verkregen is door die analyse wordt daarna gestructureerd tot een informatieproduct of -model: "door het te benoemen bestaat het". Het informatieproduct is een afspiegeling van het mentale model van degene (docent of student) die is geïnterviewd. Het informatieproduct geeft dus een overzicht van een concept, als het ware een 'landkaart', en een overzicht van de procedure dat laat zien hoe je je moet bewegen c.q. de route door die landkaart (procedureel schema).</p> <p>De stap 'transformeren' wordt toegepast om vanuit het informatieproduct te komen tot een didactisch product waarin de geëxpliciteerde kennis verfijnd en verpakt is voor een beoogde toepassing. Dit geeft de mogelijkheid om opgedane kennis en werkwijzen van professionals binnen een organisatie te behouden en over te dragen aan anderen om zo van elkaar te kunnen leren, bijvoorbeeld over onderwijsvernieuwingen met inzet van onderwijsleertechnologie.</p> <p>Men wil vanuit kennismanagementoptiek deze vier stappen doorlopen: de kennis naar buiten brengen, de kennis opslaan, de kennis toegankelijk maken en de kennis hergebruiken.</p> <p>De Werkplaats Onderwijsleertechnologie (WOLT**) van HR biedt via een vouchersysteem docenten de mogelijkheid om met tijd en hulp van experts het onderwijs te verbeteren waarbij onderwijsleertechnologie wordt ingezet. Men wil door inzet van de POInT-techniek het geleerde vastleggen en kunnen verbreden. Dit protocol was binnen een ander domein al effectief ingezet.</p> <p>*kennis = geïnternaliseerde en gestructureerde informatie **er zijn in totaal acht WERKplaatsen binnen HR</p>
Naam instelling(en) en/of naam opleiding(en)	<p>Noteer hier binnen welke instelling/opleiding de onderwijsinnovatie (initieel) wordt ontwikkeld en/of geïmplementeerd.</p> <p>De innovatie is initieel ontwikkeld en geïmplementeerd binnen HR.</p>
Aantal personen die het hebben uitprobeer	<p>Hoeveel studenten/docenten/anders hebben de onderwijsinnovatie tot dusver 'doorlopen'? (in het geval dat de onderwijsinnovatie in het primaire proces wordt ingezet)</p> <p>De innovatie is op het moment van schrijven twintig keer doorlopen.</p>

Element	Toelichting/vraag
Scope onderwijsinnovatie	<p>Deze onderwijsinnovatie is geschikt voor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kleinere groepen (<200) 2. Grotere groepen (200+) <p>Het wordt een-op-een ingezet.</p>
Betrokkenen	<p>Wie was betrokken bij het ontwikkelen en implementeren (indien van toepassing) van deze onderwijsinnovatie? In welke rollen en/met welke competenties?</p> <p>De hoofdbetrokkenen zijn de aanvragers van de Comenius Leadership</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ivo Vrouwe en Niek van de Bogert (onderzoeker). • Projectcoördinator Rosa Douma (WOLT). • Onderwijsadviseurs Ank Jansen en Ellen Roest (WERKplaats Inclusieve pedagogiek en didactiek [IPD]). • Programmamanager Blend HR Judith Vennix (voor de laatste twee stappen: het toegankelijk maken en hergebruiken). • Education Station en Material Station van de Willem de Kooning academie. • Voor het ontwerp van de POInT-techniek wordt ook samengewerkt met de KU Leuven (vanwege de post-doc van Ivo Vrouwe).
Doelgroep	<p>Wat is de doelgroep van de onderwijsinnovatie?</p> <p>De initiële doelgroep zijn docenten van HR die, via het voucher-systeem van WOLT, onderwijsinterventies uitvoert.</p> <p>De doelgroep is eigenlijk tweeledig: docenten (ze kunnen onderling van elkaars praktijken leren door de didactische producten te bekijken/bestuderen) en studenten (ze kunnen leren van de didactische producten die docenten maken waarin bijvoorbeeld skills getoond worden).</p> <p>Wat is de doelgroep voor deze praktijkbeschrijving?</p> <p>Docenten, ICTO-coaches en onderzoekers van andere hoger onderwijsinstellingen die betrokken zijn bij onderwijsinnovaties (al dan niet met onderwijsleertechnologie) en de opgedane kennis en vaardigheden willen vastleggen om te kunnen verspreiden en/of verbreden.</p> <p>Het kan ook een basis vormen bij docentprofessionalisering. Daarnaast kan het ook binnen het (praktijkgerichte) werkveld van waarde zijn.</p>

Element	Toelichting/vraag
Vorm	<p>Wat is de vorm van de onderwijsinnovatie?</p> <p>Deze evidence-informed manier van werken betreft een beschrijving van een werkwijze.</p> <p>Deze is hier te vinden.</p>
Gradatie van evidence-informed werken	<p><i>Deze onderwijsinnovatie is vooral een voorbeeld van...:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Experimentele verkenning: een inspirerend voorbeeld van een onderwijsinnovatie met ICT dat realistisch toe te passen is. Het is nog niet uitgevoerd maar een goed en uitgewerkt, onderbouwd idee. Denk aan een prototype. Praktijkvoorbeeld: een voorbeeld van uitgevoerde digitale toepassing van een methodiek gebaseerd op een theoretisch (onderwijs)model in de praktijk, zoals een pilot of test. Good practice incl. (psychometrisch) instrument: een evidence-informed aanpak waarbij het vernieuwen van het onderwijs grondig is geëvalueerd (versnellingsplan.nl/onderbouw-je-onderwijsinnovaties).
Categorie van evidence-informed werken	<p><i>Deze onderwijsinnovatie hoort bij dit thema'(s) van evidence-informed werken (inclusief welk ontwikkelingspotentieel de praktijk heeft):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Inspiratie voor onderwijsinnovatie met ICT Kennisvalorisatie (bestaande kennis voor het vernieuwen van didactische processen en leerprocessen met digitale middelen) Kenniscreatie/propagatie (praktijkonderzoek bij de onderwijsinstelling) Kennisdisseminatie (kennis die voortkomt uit dit goede voorbeeld en die is bedoeld om de resultaten van praktijkonderzoek uit te wisselen binnen en tussen onderwijsinstellingen) Verandermanagement: implementatie, structurele verankering/borging van de innovatie. Doorontwikkelde innovatie: onderdeel geworden van de standaard onderwijspraktijk en wordt continue verbeterd.
Middelen	<p>Welke ICT, technieken & methoden zijn toegepast?</p> <p>Voor het uitvoeren van het 'tandem-interview' (zie Aanpak) en het vastleggen van kennis is bij online interviews via Teams gebruikt en Miro en Draw.io om te mappen. In het geval van fysieke interviews werden er ook post-its gebruikt.</p>

Element	Toelichting/vraag
	<p>Sommige fysiek afgenomen interviews zijn opgenomen voor trainingsdoeleinden om anderen ook de interviewtechniek te leren toepassen.</p> <p>Voor het ontwikkelen van de didactische (kennis)producten zijn multimediatools gebruikt, maar ook andere tools afhankelijk van de vorm van een specifiek product.</p>
Context (setting en tijdsperiode van ontwikkeling)	<p>Voor welke onderwijsgradatie is de onderwijsinnovatie initieel ontwikkeld (mbo, hbo, wo of ander onderwijsniveau)?</p> <p>Deze werkwijze is ontwikkeld voor het hbo, maar is in principe voor alle onderwijsniveaus geschikt en voor alle contexten.</p>
Visie	<p>Kan de onderwijsinnovatie worden afgestemd op de visie van het instituut?</p> <p>De innovatie kan vertaald worden naar de visie van ieder instituut.</p>
Aanpak (start-uitvoering-evaluatie)	<p>Hoe zag de start en uitvoering van de onderwijsinnovatie eruit? Hoe wordt er geëvalueerd op de onderwijsinnovatie?</p> <p>Voor een volledig overzicht van POInT zie deze infographic.</p> <p>Om te komen tot het expliciteren van latente kennis en vaardigheden bij docenten die onderwijsinnovatieprojecten uitvoeren wordt de POInT-interviewtechniek gebruikt t.b.v. de eerste twee stappen van kennismanagement: kennis naar buiten brengen en kennis opslaan.</p> <p>Het interview om de latente informatie te expliciteren wordt uitgevoerd in de vorm van een tandem interview door twee personen: een interviewer en een <i>mapper</i>. De interviewer stelt de deskundige (docent of student) vragen om tot het conceptueel model en procedureel schema van de desbetreffende toepassing te komen.</p> <p>De eerste set vragen gaat over het benoemen van vijf hoofdonderdelen van het concept/de omgeving (van de toepassing waar het interview over gaat). De tweede set vragen gaat over de stappen die nodig zijn om met het concept/de omgeving te werken (de procedure). De mapper legt de hoofd- en sub-aspecten neer op tafel en ze proberen hier ter plekke een structuur in aan te brengen.</p> <p>In totaal omvat het ongeveer interview twee uur waarin je het concept en de procedure (a.h.w. de route door de landkaart, zie Oplossing/doel) op tafel hebt liggen. Het interview kan ook online; het mappen kan dan bijvoorbeeld via Miro of Draw.io (mindmap of mapping software). De voorkeur gaat echter uit naar een fysiek interview omdat er dan sneller vertrouwen is om de kennis te kunnen delen.</p>

Element	Toelichting/vraag
	<p>De gemaakte maps worden daarna in een digitale omgeving geplaatst zodat het overzichtelijk bij elkaar staat en vandaaruit gaat de mapper/interviewer bedenken welk didactisch product ervan gemaakt kan worden. Aan de deskundige wordt gevraagd of er een voorkeur is waar het didactisch product uitleg over geeft: het conceptuele aspect of het procedurele aspect van de toepassing. Deze heeft dan prioriteit; beide worden uiteindelijk ontwikkeld.</p> <p>De mapping wordt uitgewerkt tot een script, een lineair uitgeschreven conceptueel overzicht. De multimediaexperts/filmmakers werken het uit in kennisclips.</p> <p>Met dit didactisch product over een toepassing stel je de lerende in staat om het concept en de stappen (het mentale model) ook te gaan begrijpen of uit te kunnen voeren. Soms is een spraak-toereikend om het over te brengen: dan wordt het interview herhaald in de vorm van een gestructureerd dialoog (hoofd- en bijzaken) en nemen dat op, op een plek die overeenkomt met de context van de toepassing. Zo is het minder statisch en de kans is groter dat de gebruiker het beter onthoudt.</p> <p>Daarna volgen stappen drie en vier vanuit de kennismanagement-aanpak: de kennis toegankelijk maken (binnen de hogeschool en met verschillende vormen van de didactische producten) en de kennis hergebruiken. Per toepassing zal deze laatste stap (gebruik en hergebruik) anders ingevuld moeten worden, daar is geen pas-klaar antwoord voor.</p> <p>Deze laatste twee stappen zijn momenteel in ontwikkeling. Het initiatief Blend HR speelt hier een grote rol in om dat met online platformen c.q. het LMS in te richten en toegankelijk te maken. Vervolgens worden de docenten getraind om al die producten/media te gebruiken zodat zij met deze nieuwe kennis het onderwijs effectief kunnen vormgeven (zij het hybride, blended, fysiek, digitaal, etc.).</p> <p>Ze trainen andere koppels om POInT te kunnen inzetten.</p>
Evidence-informed	<p>Welke onderwijskundige methodologie is toegepast en in welke fase(n) en (indien van toepassing) op welke wijze is evidence-informed te werk gegaan?</p> <p>De ontwikkelde POInT-interviewtechniek wordt ingezet om het bewijs dat in de onderwijspraktijk ontwikkeld is te structureren en deze effectief toegankelijk te maken in de toepassing.</p> <p>Bij het opstellen van het interviewprotocol is de basiskennis van kennismanagement en van cognitieve psychologie (over het expliciteren van kennis en vaardigheden en het relateren ervan aan elkaar) toegepast.</p>

Element	Toelichting/vraag
	<p>Tijdens de ontwikkeling van de innovatie is Action Research gebruikt, in combinatie met Design Research. De didactische producten die ontworpen en gebouwd worden op basis van de interviews worden getest door middel van heuristische evaluatie en usability tests.</p> <p>Voor een overzicht aan bronnen die bij het ontwikkelen van de innovatie gebruikt zijn, zie Inspirerende bronnen aan het einde van dit document.</p>
Resultaat/effect	<p>Wat was het resultaat/effect van deze onderwijsinnovatie binnen de instelling/op de student?</p> <p>De directe feedback van docenten die het interview afgerond hebben is dat ze hun eigen kennis beter begrijpen. Ze ervaren dat er een voorkant en achterkant is aan hun kennis en dat ze een kapstok hebben voor hoe ze stapsgewijs die kennis over kunnen brengen op een ander (docent en/of student). Ze beschikken over een manier om via een stapsgewijze, gestructureerde aanpak hun eigen kennis over te dragen aan een ander.</p> <p><u>Meerdere werkplaatsen</u> binnen HR dan alleen WOLT werken ook succesvol met de POInT-techniek.</p> <p>Praktijkvoorbeeld waar didactische producten ook succesvol worden gebruikt: de didactische producten die voor het Textielab in Tilburg gemaakt zijn worden gebruikt om afstandssamenwerking te ondersteunen. Als iemand uit Dubai wil samenwerken met de techniek in het Textielmuseum krijgt deze persoon eerst de vijf kennisclips toegestuurd. Zo leert deze persoon de techniek, het jargon, de manier van aanpak, over de veiligheidsaspecten van de machine, hoe je het ontwerp opzet, hoe je digitale bestanden aanmaakt, enzovoorts. Daarna komen ze pas in contact met de producent die de hele introductie van de techniek kan overslaan of kan inkorten en direct het onderwerp en de productie in kan gaan.</p>
Uitdagingen	<p>Welke uitdagingen moesten overwonnen worden? Hoe kunnen dit soort uitdagingen worden aangepakt?</p> <p>Continuïteit in interviews: vaak zijn de geïnterviewde docenten zwaarbelast en het primaire proces gaat voor hen voor. Het is een uitdaging om daartussen zien te komen.</p> <p>Voor het toegankelijk maken van de laatste twee stappen, de kennis en de kennis hergebruiken, liggen er nog grote vraagstukken. Namelijk, het effectief toegankelijk zien te maken van de didactische producten. Alles online aanbieden of fysiek toegankelijk maken (bijvoorbeeld met QR-codes)? Een ander probleem hierbij is het inrichten van training en hergebruik (met behulp van die didactische producten): hoe ga je dat aanpakken?</p>

Element	Toelichting/vraag
Succesfactoren	<p>Welke factoren hebben bijgedragen aan het succes (en aan het overwinnen van de uitdagingen)?</p> <p>Het ontwikkelen van de interviewtechniek POInT is begonnen als individueel onderzoek en is daarna overgenomen door de WOLT, de WERKplaats IPD en de Willem de Kooning academie. Het is dus als het ware geadopteerd door projecten binnen de hogeschool die ook voor de uitdaging staan om kennis te expliciteren en te delen en te hergebruiken (kennismanagement). Op deze wijze heeft de POInT-aanpak een kader gekregen zodat het effectief ingezet kan worden en kan worden doorontwikkeld.</p>
Contactpersoon (e-mail/website)	<p>Is er een contactpersoon beschikbaar of een website dat geraadpleegd kan worden voor meer informatie over deze onderwijsinnovatie?</p> <p>Ivo Vrouwe, e-mailadres: i.vrouwe@hr.nl.</p>
Inspirerende bronnen	<p>Referenties van eventueel aangehaalde bronnen bij het beschrijven van deze onderwijsinnovatie, of bronnen die fungeren als inspiratie of verdere uitleg:</p> <p>Hogeschool Rotterdam. (z.d.). <i>Acht WERKplaatsen</i>. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van hogeschoolrotterdam.nl/hogeschool/over-ons/strategische-koers/acht-werkplaatsen/</p> <p>Hogeschool Rotterdam. (z.d.). <i>WERKplaats 5: Inclusieve pedagogiek en didactiek</i>. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van hogeschoolrotterdam.nl/hogeschool/over-ons/strategische-koers/acht-werkplaatsen/werkplaats-5-inclusieve-pedagogiek-en-didactiek/</p> <p>Hogeschool Rotterdam. (z.d.). <i>WERKplaats 6 onderwijsleertechnologie</i>. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van hogeschoolrotterdam.nl/hogeschool/over-ons/strategische-koers/acht-werkplaatsen/werkplaats-6-onderwijsleertechnologie--2/</p> <p>Vrouwe, I., WOLT, WdKA, BRIDGES Research Group, LESEC, WERKplaats IPD. (2022, 5 mei). <i>POInT: Practice-Oriented Information Transfer</i> [Infographic]. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van ivovrouwe.net/wp-content/uploads/2022/10/220524-A1-Blad.pdf</p> <p>WDKA. (z.d.). <i>Education Station</i>. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van wdka.nl/stations/education-station</p> <p>WDKA. (z.d.). <i>Material Station</i>. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van wdka.nl/stations/material-station</p>

Element	Toelichting/vraag
	<p>Bronnen die gebruikt zijn bij de ontwikkeling van de innovatie:</p> <p>Anderson, J. R. (2015). <i>Cognitive psychology and its implications</i> (8th ed.). Worth Publishers.</p> <p>Gibbons, M. (Ed.). (1994). <i>The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies</i>. SAGE Publications.</p> <p>Mohajan, H. K. (2016). Sharing of tacit knowledge in organizations: A review. <i>American Journal of Computer Science and Engineering</i>, 3(2), 6–19.</p> <p>North, K., & Kunta, G. (2014). <i>Knowledge management: Value creation through organizational learning</i>. Springer.</p> <p>Prat, N. (2006). A hierarchical model for knowledge management. In D. Schwartz & D. Te'eni (Eds.), <i>Encyclopedia of knowledge management</i> (pp. 211–217). IGI Global. doi.org/10.4018/978-1-59904-931-1.ch036</p> <p>Van Merriënboer, J. J. G., & Kirschner, P. A. (2007). <i>Ten steps to complex learning: A systematic approach to four-component instructional design</i>. Routledge.</p>

39 universiteiten en hogescholen werken samen aan kansen die digitalisering biedt voor het hoger onderwijs in Nederland. Het Versnellingsplan (2019-2022) is een samenwerking van de VSNU, VH en SURF. Leden werken in zeven zones en drie werkgroepen aan versnelling binnen hun eigen instellingen en voor het hele hoger onderwijs.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl